

A magyar katolicizmus szociális feladatairól beszéltek a XIX. nagygyűlés szónokai

A tavalyi katolikus nagygyűlésen egy hatalmas szöveg hangzott el. Prohászka Ottokár figyelmeztette a magyar katolicizmust a világtörténelem mai korszakának legnagyobb problémájára, a szociális kérdésre, a tőke és munka, a kapitalizmus és szocializmus világtörténelmi harcára, mely ma földrészeket fenyeget katalizmával. — Le kell csapolni a mocsarat és a cölöpéptmény elveszti jelentőségét, véget kell vetni a tömegek égbekiáltó nyomorának és a kommunista-szociális világszervezkedés egy-szerre levegőben marad — formulázta meg a jelszót Prohászka és bátran kimondotta, hogy ebben a munkában az egyháznak kell elől-járni, az egyháznak kötelessége le-törni a kapitalizmus embertelenségeit és a szociál-kommunista materializmus lel-ketlenségét, ha meg akarja menteni a keresztény kultúrát a végpusztulástól.

Prohászka azóta elment örökre. De tanait, akármennyire féltünk is, ugylátszik, nem vitte magával. Intelmei, esodaszerű eltávozás után, ugylátszik, még mélyebben hatnak s ha nincs is itt közöttünk, az ő szociális lelkiismerete ridozik azokban a szónoklatokban, melyeket a tizenkilencedik katolikus nagygyűlés főbb szereplőitől hallunk egyre-másra. „A szociális problémák megoldatlansága a destruktiónak ad talajt” — mondotta egyik szombat esti gyűlésen Károlyi József gróf. „A munkás helyzete égbekiáltó” — hallottuk nemskára utána Grieger Miklóstól. „Fogjunk hozzá a kapitalizmus hegyeinek lehordásához és mélységeinek kitöltéséhez” — szónokolta vasárnap Haller István a Vigadóban. „A keresztény gazdasági rend nem azonos a nagykapitalizmus kizsákmányoló rendszerével” — hangoztatta ma többször Czettel Jenő. És hogy ez a sok szó nem rózsavíz, nem kegyes szólam, legjobban mutatta az a tomboló helyes-lés, melyben éppen a főpapok, nagy-latifundiumok hatalmas urai jártak elől. Ugylátszik, amivel az államhatalom annyira késik, azt fogja elvégezni a magyar katolicizmus; szociális közszelle-met és szociális lelkiismeretet teremt, társadalmat, mely csakugyan képes lesz modern szociális átalakulásra.

A másik nagy dicsősége az idei katolikus nagygyűlésnek, amint már vasárnap is jeleztük, az a megértő szellem, mely baráti jobbot nyújt a többi keresztény magyar felekezeteknek, hogy amint Zichy János gróf olyan erősen hangsúlyozta elnöki megnyitójában, fel-hagyva minden ádattal és öngyilkos sérelmi politikával, közös erővel tudjanak fellépni az egyre erősödő radikálizmus és szocializmus destruktója ellen.

A katolikus nagygyűlés vasárnapi programja két istentisztelettel kezdődött. Egyik Orsenigo Cesare nuncius csendes miséje volt,

A keresztény felekezeteknek össze kell fogniok a társadalom ellenségeivel szemben

Azután megkezdte elnöki megnyitóját, elparentálta Csernoch hercegprímást és Prohászka püspököt, majd így folytatta:

— Az egyház és a többi keresztény felekezetek ne abban merüljenek ki, hogy az anyagiakat szorgalmazzák, vagy egymásnak Achilles-sarkait keressék, amit annyiszor tapasztaltunk, hanem abban a törekvésben legyenek egységesek, mely odairányul, hogy hívei erkölcsi szintjét emeljük, mert ezáltal teszük a legnagyobb szolgálatot híveiknek, a társadalomnak és az államnak, nem pedig azért, hogy egymást lekicsinyeljék, lesajnálják, kritizálják és ezzel gyengítik önmaguknak és egymásnak tekintélyét, melyre ebben a munkában az állam szempontjából is a legnagyobb szükségük van.

— Nekünk, magyaroknak, az a gyengeségünk, hogy szeretünk demonstrálni, de nem szeretünk komolyan és következetesen dolgozni.

— Az államoknak sohasem volt szükségük jobban értékes polgárokra, mint most, ami-

a másik Rott Nándor veszprémi megyéspüspök főpapi miséje. Ezzel egyidőben helyezett a Katolikus Irók és Hírlapírók Országos Pázmány-Egyesülete koszorút a Pázmány-szoborra.

Tizenegy óraker kezdődött a vasárnapi program főeseménye: az első nyilvános disz-ülés a Vigadóban. A kivilágított nagyterem-ben minden zugot zsufozásig megtöltött a közönség, az elnöki emelvény mögötti disz-páholyban ott ült az egész főpapi és püspöki kar, baloldalon a kormány képviselőiben Vass József és Klebelsberg Kuno gróf, a felsőház képviselőiben Wlassits Gyula báró, a képviselőház részéről Huszár Károly fog-lalt helyet. A második sor szélén Apponyi Albert, mellette Apponyi György, Széchenyi Viktor, Széchenyi György, Karácsonyi János, Pallavicini György érgróf, Sigray Antal, Csekonics Endre, Somsich József, Károlyi József, Hunyady Ferenc, Almásy Imre, Pálffy Géza grófok, Forster Gyula báró, Huszár Aladár főispán, Ripka Ferenc fő-polgármester, Sipőcz Jenő polgármester, Szőke Gyula felsőházi tag, Karch Kristóf, a közgazdasági egyetem dékánja, Martin Aurél, a hittudományi kar dékánja, Preisz Hugó, volt rektor, Vargha Damján, Reiner János, Tóth Tihamér, Kiss János, Gerevich Tibor, Székely Gyula, Nékám Lajos, Hutvra Ferenc, Baranyag Jusztin, Szabó Vendel dr. egyetemi tanár. Simonyi-Semadam Sándor, Oszwald István, Rottenbiller Fülöp, Dréhr Imre, Schandl Károly, Gévay-Wolff Nándor, Szabó Jenő, Degré Miklós, Pintér Jenő, Zsembery István, Egged István, Ruffy Pál, Nagy Emil, Lingauer Albin, Pintér László, Karajti Jenő, Fröhwrth Mátyas, Homannay Tivadar, Jankovics-Bésán Endre gróf, Nagy Árpád, Kuna P. András, Almásy László, Petrovác Gyula, Terstyánszky Kálmán, Simon Elemér, Thumer Mihály és még sokan.

Jobboldalon, a püspöki kar sorai mellett: Bárdos Remig pannonhalmi főpát, Werner Adolf zirci apát, Burány Gergely, a csorna-premontrei rend preláts-prepósito, Lepold Antal, Drahos János, Breyer Gusztáv, Brém Lőrinc, Igaz Pál, Schwarz Gusztáv, Vásárhelyi József, Turi Béla, Mészáros János érseki helytartó, Szémán István, Erdősi Károly, Révész István prelátsok, Tóth József nagyrepóst, Krywald Ottó prepóst, Csávossy Elemér a jezsuita-rend, Vinkovics Viktor a Szent Ferenc-rend, Berecz Fidél az Irgalmas-rend tartományfőnökei, Székely Gyula szatmári püspöki helynök, Mihályfi Ákos villersi apát, Kollányi Ferenc jáki apát, Berkes Ottó premontrei főigazgató, Kröller Miksa zalavári bencés-apát, Subik Károly apát, érseki inoiaigazgató, Áronfi Márton lazariszt provinciális, Melles Emil apát, Weber Pál és Ivanovics Emil kano-nokok stb. foglaltak helyet.

Az elnöki emelvényt Orsenigo Cesare pápai nuncius és Zichy János gróf foglalták el. A közönség soraiban ott láttuk József királyi herceget, Augustá, Anna és Izabella királyi hercegnőt, valamint Albrecht királyi herceget.

Elsőnek Zichy János gróf lépett oda az előadói asztalhoz és fennhangon köszöntötte a nagygyűlést.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus!

kor alapjaik recsegnek és ropognak. Sohasem volt nagyobb szükségé anyagi és erkölcsi értékeket termelő polgárokra. És az emberiség mégis a destruktio felé hajlik. Talán nem is tudatosan, hanem etikátlanságánál fogva összeveteszi a kultúrát a civilizációval és ahelyett, hogy amazt vinné előbbre, az utóbbit állítja annak helyébe. A destruktio elleni küzdelemben nem a nyers erőnek, hanem az erkölcsi értékeknek lesz hivatásuk és szerepük; tehát nem a hadseregek és az államok rendőrségei fogják legyőzni, hanem az az etika, amely nem a forradalmakból, nem a liberális világnézetből, hanem az állami omnipotentenciából, hanem a Kálvária tövében, a keresztfán született meg az Üdvözítő szívéből. Ha az összes keresztények ettől a gondolatától volnának tiltva, nem lennének közöttük meddő és sivár testvérharcok. Akkor nem kiáltanának át Debrecenből Esztergom felé és nem kelene úgy visszaüzeni a kálvinista Rómába,

Rózsabunda elegáns vaci-utca 6

mint ahogy azt Bangha páter kényszerült legutóbb Kalocsán megselekedni. Ezek az összeütközések és harcok csak gyengítik azt a csekély erőt, mely ma a destruktio leküzdésére rendelkezésünkre áll. Ha sikerrel akarunk küzdeni a világot végveszéllyel fenyegető e szörny ellen, egymást kell megértenünk, megbecsülnünk, egymás gyengével szemben kell elméletet gyakorolnunk és mindenekelőtt egymás meggyőződését kell tiszteletben tartanunk.

A destruktio egységesen szervezkedik az egész világon, e célból felhasznál mindent és mindenkit, amit és akit felhasználhat. Itt az ideje tehát, hogy végre mi is szervezkedjünk ellene, nemcsak katolikusok, hanem velünk szövetségbe mindazok, akiknek etikája ellentmond a szellemnek, ez irányzatnak. A szónok végezetül szövetségre szólítja fel az összes keresztény felekezeteket a destruktio ellen. Dolgozzunk együtt, mielőtt a vízőn bekövetkezik, mert ha tovább is

szó hangot és visszhangot adunk, egymás gyengéit firtatjuk és mérgezett nyilakkal lövöldözünk egymásra, akkor az a szellem fog diadalmaskodni, amely bomlással fenyegeti a társadalmat és államot egyaránt. Nem látják, uraim, miként nevet kárörvendően a radikális tábor, amikor például Baltazár superintendens beelő a katolikus berkekbe és amikor innen visszalövünk oda, nem látják-e mindannyian, és különösen ott tul, hogy így az államot is veszébe sodorhatják?

— Ne legyünk tehát soha többé ellenségek, hanem mardjunk mindig egymást ebben megértő és támogató fegyvertársak. Ha ez politika, akkor ezt a politikát innen hirdetni nemcsak nem tilos, hanem egyszerűen kötelessége minden jó magyarnak. Ha ez politika, akkor a katolikus nagygyűlések hívatása ezt a politikát a gyakorlatban is érvényesíteni.

A közönség szünni nem akaró tapsal és éljenzéssel fogadta Zichy szavait.

A pápai nuncius magyar beszéde

Zichy után Orsenigo Cesare pápai nuncius emelkedett szólásra. A közönség lelkes tapsal köszöntötte első magyar szavait. A pápai nuncius már a tavalyi nagygyűlésen is magyar nyelven beszédet olvasott fel. A kiejtése azonban egy esztendő óta rendkívül sokat tisztult.

— Nem lehet beszédbe fogni — mondotta — anélkül, hogy hódolattal meg ne emlékezzünk Csernoch kardinálisról, akinek történelmi alakja ma inkább tűnik fel szomorú emlékezetünkben, mint máskor és követeli fiui hálánkat. És nem pusztán a kötelesség, hanem a szívem készít arra, hogy a nagy primás mellett felidézzem Prohászka püspöknek szép és ragyogó alakját is.

Elismerését fejezte ki ezután a pápa köve, hogy a nemes magyar törekvések felvirágoztatása, nemzetközi megbecsültetésünk feltámasztása mellett a katolikus vallásos életet emelni iparkodunk.

Kettőshaladás van a katolicizmusban — folytatta — egy külső és egy belső. A külsőnek az a célja, hogy mintegy növelje a katolikusok számát, a belső pedig, hogy emelje a katolikusok minőségét. Ennek a belső haladásnak már néhány szép jelet veszem észre. Látom ezt abban a buzgalomban, amellyel a papság és a nép iparkodnak kiküszöbölni azokat a rendellenességeket, amelyek a háborúnak elkerülhetetlen következményei voltak. Az emberi társadalom nyög egy nagy erkölcsi pusztulás és az eltévedésnek nagy özone alatt. Közügyeteknek vezérei maguk is érzik, hogy szükség van az erkölcselenséget visszaszorítani új előrelátó törvények által és hogy a társadalmi életnek szigorubb irányt kell adni.

Zichy érsek az erkölcselenség pusztulásairól

Zichy Gyula gróf kalocsai érsek lépett ezután az előadói asztal elé és beszéde bevezető részében költői lépelkel mutatott rá az egyetlen magyar alapítási szerzetesrend, a pálosok tragikumára.

— Hétszáz évre, a magyar pálosrend születése után egy új tatárjárás tombolt végig a magyar földeken. Ez a vész nem volt mülo orkán, hanem a már testet-lelket ölo halálos kórrá lett. A régi szép haza visszajáró álomává lett bennünk. Ez még nem elég. A csonka törzs pihegő lelkét is gyilkos kör emészti; a munka sokallása és a léha erkölcsök s hitközöny, mely minden nagyságot előbb-utóbb letör és halálba sorvaszt. Ez a tatárjárás szörnyűbb az elsőnél! Csoda-e hát, ha a trianoni tatárdulás után bizó tekintetünk feléje irányul és magyar lelkünk szívesen hazahívja őket. A fehér pálosok szívesen végeznének minden munkát, de kevesen vannak, hogy ezt a nagy feladatot maguk megoldhassák. Új tagok kellene.

— Adja Isten, hogy a pálosrend mielőbb köztünk munkálhassa a magyar jövődöt és a magyar katolikus feltámasztás tényezője legyen. (Taps és éljenzés.)

Hannibal ante portas

A nagygyűlés következő szónoka Haller István v. miniszter volt. „Keresztény gazdasági rend, vagy kommunizmus” címmel tartott előadást.

— Ma a gazdasági élet a gondolkozás középpontja, — kezdette meg beszédét Haller István — ezt hirdette a német katolikus nagygyűlésen az osztrákok kancellárja. Így van-e? Igen. Mert szenved és nyugtalan az emberiség. Liberális nemzetgazdák, pozitív filozófusok, materialista történettudósok uralomra segítették azt a felfogást, hogy a gazdasági célja a nyereség, a pénz. Az eszköz

cél lett, a pénz bálvány és vele az ember is sróf, vagy csak szeg a kapitalista gazdasági rend gépezetében.

— Belső erők formálják a külsőt. A kapitalista gazdasági rend belső törvénye a materialista, kereszténytelen erkölcsi felfogás. Ez a felfogás elvette a javak természetes erkölcsi célját és tette embertelen önzés, barbár zsarnokság és istentelen kapzsiság objektumává. Ez a felfogás, ez az erkölcsi tartalom, ez a lélek a betegség. Mit kell itt tenni? Csak egyet lehet: ezt a pogányleket kicserélni, kezébe a gyepőt, az ostort kivenni és uralomra juttatni a keresztény lelket. Van keresztény gazdasági rend? Van egy séma, van egy rendszer, amely szerint máról-holnapra át lehet alakítani a kapitalista gazdasági rendet? Nincs. Jézus nem hozott ilyent. Csak evangéliumunkavan. Birto-kunkban vannak azok az erkölcsi erők, amelyek kialakítják az új gazdasági rendet.

— Ez volt az a szellem, amely a kapitalista gazdasági rendet megelőzően az élet törvénye és formálója volt. Werner Sombart, a szociológus, is azt írja erről: Minden egyes cselekedet a legfőbb etika lényegéből folyik: az Isten akaratából. A racionalizmus és materializmus a gazdasági életből kiszorította ezt a szívet és lelket. Itt történt a hiba. Csak a keresztény lélek uralomra juttatásával lehet a gazdasági életet meggyógyítani és a mai gazdasági rendet megmenteni attól, hogy a kommunizmusba torkoljon bele. Nem hívatása a kereszténységnek a gazdasági tevékenység közvetlen vezetése, de csak neki vannak meg erkölcsi normái, parancsoló és tiltó törvényei, amelyek az ember gazdasági tevékenységének határait megállapítják és kódexet előírják.

— Meg kell-e várni, míg a terhelt és keserű tömeg a meggyűlölt kapitalista gazdasági rend kezéből kicsavarja a kormány-pálcát és a gyepőt a kommunizmus kezébe dobja? Nem kell és nem is szabad. A feladat elől nem bujhatunk el a sekrestyébe, sem a non possumus palástjába. Az orvos-ság a kezünkben van. Fogjunk hozzá a kapitalista gazdasági rend hegyeinek lehordásához és mélységeinek kitöltéséhez. Mert benne élünk ugyan a kapitalista rendben, mert benne születünk, de nem szankcionáljuk, nem igaz, hogy brutalitásaiba, embertelenségeibe belenyugszunk. Nem akarunk embervért a leszorított béren termelt áru-ban venni, annál kevésbé enni! — kiáltjuk oda nekik Prohászka Ottokárral. A keresztény erkölcsi világrendet nem mesebeli tündérpalotának, hanem megvalósítandó realitásnak nézzük. De sietünk kell. Hannibal ante portas. Nem csak én mondom, hanem csak mások jósolják, hanem az egyház nagy tanítója, XIII. Leó pápa is, felhívja erre figyelmünket.

A közönség percekig tapsolta Haller Ist-vánt.

Urasági villa

Délivasút legszebb villarajonjában

villamostól 30 lépésre, 500 négyszögöles parkban magasföldszintes hatszoba, hall minden mellékhelyiséggel, teljes uri komforttal üvegezett veranda, nyitott terrasz, központi fűtés, autógarázs, házmesterlakással azonnal elfoglalható rendkívüli alkalmi áron, kedvező feltételekkel 70.000 pengő

Krisztina-ternél
emeletes, hatszobás urivilla
több évi részletre 46.000 pengő

Világ, családiházak legelőnyösebb »KELETI«-nél Szeruta-ter 4. Tel.: T. 263-66

*Sokféle tápszer van, nincsen ebben kétség,
De az Ovomaltine: maga az egészség.*

Glattfelder Gyula csanádi püspök megértést hirdet a keresztény vallásfelekezetek között

A diszgyűlés utolsó szónoka Glattfelder Gyula csanádi püspök volt, aki hatalmas beszédében a kérdéssel foglalkozott, hogy *rezesül-e a katolikus egyház Magyarországon abban az elismerésben és támogatásban, amely multjánál, célkitűzéseinél és befolyásánál fogva megilleti.* Megállapította a magyar államhatalom jóindulatát a kereszténység és az egyház munkájával szemben, amely nemcsak a kultuszminiszter üdvözlőszavaival, hanem a költségvetésben is megnyilvánul, de megállapítja azt is, hogy téves az egyház korlátlan anyagi lehetőségeiről a közvéleményben elterjedt hit, mert a magyar katolikus egyház — rá kell erre végül is eszmélni — *elszegényedett, a háború alatt és után, amikor mindent a haza oltárára áldozott. A magyar katolikus egyház megszűnt gazdag egyház lenni és ma nem kíván mást, mint egyenlő elbánást a többi, aránylag jó viszonyok közt élő felekezetekkel.*

— Azt hiszem, — folytatta a püspök — az egyenlő elbánás elvi követelménye senki jogos érdekeit nem érinti. S meg vagyunk győződve, hogy e haza minden komoly egyházi szervezete és tényezője a béke és megértés jelszavát fogja üdvözölni abban a követelményben: *egyenlő mértékkel mindenki-vel szemben.* Alkalmazzuk ezt az igazságos kulcsot ne csak az anyagi, hanem a jogi és hatalmi téren is. Szeretnék a lélekre és szenvedélyrehabilitációs büvész ercejjével bírní, mikor érintem a panaszokat, melyek túlról úgy bugnak, mintha itt középkori pápista zsarnokuralmat restaurálnánk, emitt meg azt morogják, hogy a mi emberek a keresztény Magyarországon lassanként minden állásból kiszorulnak. *Hát mi értelme a nyilvánvaló tények durva letagadásának?* Vagy mi haszna az országnak abból, ha vérgisértő formában azt vitatják, hogy mi katolikusok nem engedjük érvényesülni más vallású honfitársainkat? A túlsó parton haladó testvérek felé, akiket az indulat néha úgy elragad, hogy tisztán nem is látnak, szálljon a kérő szó, mely a közös anyagra és a közös bölcsőre emlékeztetve figyelmeztet, hogy mi is itt vagyunk, az élethez mi is jogot szerzünk s méltányos elbánásra mi is igényt tarthatunk. Ha pedig bárki úgy vélné, hogy az érzelmenek e kérdés tárgyalásánál nincs helye, az fontolja meg, hogy ha a többség erőszaka türethetetlen nyögőt jelent, a kisebbség agresszivitása a megsértett erő önértetén sziklába ütközik s feltétlenül katasztrófára vezet. A mi frontunkon pedig szivveljük meg, hogy a katolikusok háttérbeszorulásának jórészt katolikus önértetük hiánya az oka. Aki csak akkor eszmél katolikus voltára, mikor állást keres, vagy nem kap, az a maga érdekein keresztül ne csináljon katolikus szerelmi politikát. Valamint apróeszméprő személyi ambícióknak senki ne rendelje alá a nagy katolikus közérdeket.

Megszűnt az első- és másodrendű hazafiak kategóriájába való sorolás lehetősége

— Ha innen is, túlról is megszokják a kölcsönös megélhetés szükségét hirdető elvet a társadalmi és jogi viszonylatokra is alkalmazni, akkor megszűnik majd az az elfogultság, amellyel egymással szemben visel-

Kétszázézer ember hozza az oltári szentséget

A katolikus nagygyűlésnek legimpozánsabb része, mint az már évről-évre szokás, a gyűlés megnyitás napján délután három órakor indult el a Bazilikából. Már két órakor apró zászlós csapatok vonultak vasárnap délután a Bazilika felé, a város minden pontján a villamosok igen sok helyen elakadtak a tízpercekig keresztülvonuló menetek miatt, zenekaroktól visszhangzottak az utcák, itt is, ott is cserkésztróbiták szólaltak meg. *Kétszázézer cserkész vonult fel a Bazilika elé, hatalmas rendőrcsapatok, egy szakasz lovasrendőr.* Az összes vallásos egyesületek, a Szent Imre Kör, Szent Imre Kollégium, az Emericana, Turul Szövetség és összes bajtársi egyesületek katolikus tagjai, a kongregációk, vasutasok, kétezer főből álló hatalmas küldöttsége, a keresztényszociálisták, a Máv Gépgyár zenekarával, az Ébredő Magyarok Feketeinges sasaít Rákóczi Béla vezette, a környékbeli plébániák szintén a községek küldöttségeivel vonultak fel. Két és fél óra hosszáig tartó menet hozzávetőleges becslés szerint jóval felülmuta a kétszázézeret.

A legimpozánsabb kép azonban az Ország-ház-téren bontakozott ki. Négy óra lehetett, mikor bizonytalan, párás, őszi borulatban az első csapat megjelent az Országház-téren. Feszült, megilletődött csendben sorakoztak fel egymás mellé az érkező csapatok, mint egy zoppant bazilikában, tízezrek és tízezrek mo-

zognak a közös cél nemcsakély kárára. Lehetett mesterségesen fenntartani a magyar katolicizmus nemzeti alsóbbrendűségének balvételmentét — csendes katolikus asszisztencia mellett is — míg a vallásháborúk és szabadságharcok egy zászló alatt folytak, de mióta az ország oly független lett, hogy talán a legelkeseredettebb Koppányoknak is elég, azóta ennek a *bűnbak-keresésnek és első- meg másodrendű hazafiak kategóriájába való sorsolásnak lehetősége megszűnt.* Megszűnt pedig azért, mert megszűnt az objektív történelem s elfogulatlan igazságot szolgáltatva mindenkinek, megállapítja, hogy a magyar katolicizmus, mely fél ezredéven keresztül lendítette szárnyát s emelte magasba tekintetét az integer nagy Magyarországnak, ugyanazzal a hűséggel ápolta s ébresztette az elesett csonka hazát — lett legyen csonkasága területi, jogi vagy erkölcsi — *s ezt a hűséget most, amikor történelmi kényszerűségek némaságot nem parancsolnak, magunktól elvitatni nem engedjük.*

— A kölcsönös méltányosság szellemének érvényesülése esetén majd megérti mindenki, mért őrzi oly kényes szigorúsággal a katolikus egyház a maga hitelvi és szertartási rendjét. *Ne higgye senki, hogy bárminő szűkekltség vagy gyűlölet akadályozza meg a közös istentiszteletek lehetőségét, melyek némelyek szerint a lelki összeforradásnak volnának balzsama.* E téren kizárólag a saját, megalkuvás látszatát is kizáró hitünk komolysága érvényesül, melyet legföljebb az az emberi tekintet támaszt még alá, hogy felelősségünk lehetőségének határain kívül álló tapintatlanság vagy tulbulzalom elbicsaklásával szemben úgy a magunk, mint mások hitének becsületét megvédjük. *S ha máshitű testvéreink tisztelettel adóznak az öskereszténység vértanúinak, kik míméléssel sem akarták hitüket leplezni, hogy életüket megmentsék, értsék meg, ha hitéletünk teljes integritására mi is igényt tartunk.* S ha tiltakoznak — még pedig joggal, — hogy gyermekeiket más istentiszteletre kényszerítsék, hát ne kívánják tőlünk, hogy mi, akiknek elvei még szigorubbak, a mi hiveinket odarendeljük. Mi a legteljesebb objektivitással vesszük tudomásul minden egyház istentiszteleti előadásait; szent meggyőződésünk, hogy az álláspontok tisztázása után náluk sem fog sérelmet látni senki, mikor annak szándéka fönn nem forog.

Suum cuique! *Egyforma mértékkel, egyforma szabadságot, egyforma életlehetőséget, egyforma becsületet mindenkinek. Ha feltékenység és látszólagos megalkuvás helyett méltányossággal és bizalommal viseltetünk egymással szemben, az állami, társadalmi és gazdasági élet porondján győzhetetlenek vagyunk, de ha megoldhatatlan kérdések körül testvérháborúra keveredünk, elbukunk.* Legyen ur a meggyőződést tisztelő, a szeretet törvényét mindenki-vel szemben alkalmazó lélek mindenütt, s akkor az emberiség és a kereszténység és a keresztény Magyarország döntő küzdelme elé bizalommal indulhatunk.

A püspök nagyhatású beszéde után az egyetemi énekkarok az „Istent akarjuk” kezdetű egyházi himnusz énekeltek és ezzel ért véget a nagygyűlés első nyilvános ülése.

zognak már, sorakoztak, vonultak, helyezkedtek és egyetlen pissenés sem hallatszott. Vezényszók nélkül ment minden, mint egy néma diszszemlén és mennél jobban nőtt az esti félhomály, annál hatalmasabbnak, impozánsabbnak tűnt fel a tér, hiszen a csend és a félhomály minden teret megnövel és szin-padiassá tesz. Az ég alatt hosszú dróthuzalok-kon zászlósorok lengtek, a Kuria és a Föld-mivelésügyi minisztérium ablakaiban, mint egy hatalmas oltáron ezer és ezer kis láng lobogott a sötétben. És az ilyen ködös őszi este-ken minden láng más hatással van az emberre. A Kuria felső sarkán egy szőnyeggel diszített erkélyen egyszerre csak felgyult egy hatalmas kereszt transzperense. *Kivillantak a reflektorok, három fehér szem a sötétben, egyik a Kuria ablakából, a másik a Földmivelésügyi Minisztérium egyik harmademeleti ablakából, a harmadik egy kettős reflektor, messziről, az Alkotmány-utcából lövelte be hideg és nagyokat villanó fénykévéjét.* A parlament hatalmas főbejárójának lépcsőire, ahol egy vörös szőnyeg vezetett fel az alkalmi oltárhoz, egy aranyfehér faépitmény alá. A tömegek a tér két oldalán szorongtak a sötétben. Cserkészcsapatok vonták meg a kordonokat, fönt az oltár följárójánál négy fekete ruhába öltözött, csótáros csákoju bányász állott diszorséget, égő bányalámpákkal. A tömeg fölött drótyzetékeken számta-

lan helyen alkalmi villanyok égtek. És a tér közepén hatalmas négykarú megafontölcseér várt arra, hogy az ünnepi szónok szavait szétrecsejje a tér minden irányába.

Váltakozva szóltak a zenekarok, legtöbbszörre a Boldogasszony anyánk dallamait bugva és sohasem akart vége lenni a felsorakozottak várakozásának, teljes két órán át jöttek és egyre jöttek az újabb és újabb zászlós csapatok, sok nehéz fehér selyemmel és arannyal himzett zászló és sastollak erdeje, hiszen az összes fővárosi katolikus leventék, az összes iskolák katolikus növendékei egyforma Bocskey-sapkában érkeztek meg. A Szent Imre Körök ifjúsági csapatai fehér diszgyenyruhában jöttek, az Oltáregyesületek leányai égő gyertyákkal, lámpákat hoztak magukkal.

Aztán egyszer csak jó két és félórányi várakozás után feltűnt a messzeségben a tömeg felett mozgó baldachin, megcsillant érdes aranyhímzése az Alkotmány-utca felől besütő reflektor kékes fényében és egyszerre előbukkant a papság. Gentile Bellini festett meg a velencei Szent Márk-térről készült nagy festményében egy hatalmas papi felvonulást, amikor Velence előljárósága sokezer apáca, pap, szerzetes, püspökök, kanonokok és egyházi férfiak kíséretében megtartja a szokásos gyűrünnepséget, amikor a tenger királynéjának városa egy gyűrüvel eljegyzti magát a tengerrel. Mintha ötszáz esztendő óta mísem változott volna a világ, ugyanazok a fehéringes, párosával vonuló kispapok, ugyanazok a csipkés karíngü áldozópapok, ugyanazok a lilaselyembe öltözött, tekintélyes, lassan mozgó kanonokok. Aztán a püspöki kar arany infulákban, a nehéz himzett baldachin alól pedig száll-száll a tömjénfüst, ködösen kavarogva a lámpák fényében. Hangos csemetés jelzi az Oltáriszentség érkezését. Karácsonyi emlékek ébrednek e csemetésre. Kétoldalt zugással borul térdre a sötétben a tömeg, lehajlásukkal egyszerre emelkedik a baldachin, kétoldalt a gépies merevséggel

jövő diszkisérét, a Ferenc József-Intézet fehérforgóju növendékei, színes, szin-padias ruhákban, kihuzott kardokkal, cserkészek mereven tartott botokkal, diszsisakos rendőrök és szentimrefek. A csemetés egyre tart és a három reflektor hideg fénye egyre ott villog a baldachinon, hűen követi a baldachin alatt az arany köpenybe bujt Szmre-csányi érsek alakját, aki feje fölött tartja az Oltáriszentséget. Fönt az oltárnál már előbb kigyultak a villanyfáklyák, az egyik reflektor már ott villog újra az oltárnál, a megafon felvevőkészülékét is elhelyezték már a szószéken, hiszen a modern technika minden vivmányát munkába állították itt, hogy még fényesebbé, még impozánsabbá tegye ezt a középkori képet. A középkor találkozik ezekben a modern egyházi ün-nepségekben a legmodernebb haladással, mintegy szimbolizálva azt, hogy ez az egyház mindig ugyanaz és mindig új, lépést tart minden haladással és mégsem változik. Fra Angelico képein, éppen az, mint Gentile Bellininél, vagy a mi századunk ün-nepségein.

Mikor a baldachin az oltár elé érkezik, felhangzik az országházi bejáró jobboldalán elhelyezett szimfónikus zenekar nagy-szerű muzsikája és énekhangok zengenek. Mikor a zene elhallgat, a szószéken már megszólal Vass József hatalmas hangja: — Az Ur Jézus Krisztus szenvedéseinek első óráiban hallottuk azt a kérdést a fő-papok s a római hatalom képviselőinek részéről, hogy vajjon király-e vagy ember az Ur Jézus Krisztus?

Majd később még magasabbra emeli a hangját, szinte a megafon recsegő visszhangját is tulzengi s a tér minden sarkán zognak az öszövetségi zengésű mondatok:

— Kehely ez az ország, Uram, melyet a Te kezeid műveltek olyanná, amelyen volt ezer éven keresztül. Megvan a mélysége a Duna, Tisza közén, megvolt a pereme a gyönyörű Kárpátok láncaiban. Ezt a kehelyt, Királyunk, felajánljuk most Neked csorbán, mert letört a pereme.

Hétfőn délelőtt

A hétfői programot is míse vezette be, melyet Glattfelder Gyula pontifikált az Örök-imádás-templomban. Utána az Oltáriszentséget átvitték az oldalkápolnába, majd megtartották az eukarisztikus diszgyűlést.

Ma délelőtt mutatták be a Corvin-filmszínházban azt a filmet, amely az elmúlt évben Chicago-ban megtartott eukarisztikus világ-kongresszus eredményeit örökítette meg. A monumentális film bemutatója társadalmi esemény volt, mert a zsufolásig megtelt színházban a püspöki kar tagjain és a királyi hercegek és hercegasszonyokon kívül a magyar katolikus társadalomnak minden számottevő tényezője ott volt. Maga a film Rómán, Párison, Newyorkon keresztül vezet el a nézőt Chicagóba. A film hangulatos kísérelje volt az énekkar által előadott Missa de Angelis, amelyet Koudela Géza dr. karnagy dirigált.

Szent Ferenc III. rendiének előljárói is ma tartották meg zártkörű értekezletüket P. Vinkovics Viktor provinciális elnökletével. Ugyancsak délelőtt 11 órakor a III. rend igazgatói gyűltek össze országos értekezletre, amelyen ismét P. Vinkovics Viktor, a feren-

csek Szűz Máriáról nevezett rendtartományának főnöke elnökölt. A *bányamunkás lelkipásztorok* délelőtt 11 órakor a Közpon-ti Katolikus Kör molnár-utcai székházának társalgójában gyűltek össze zártkörű értekezletre.

Hétfőn délelőtt fél 10 órakor a Szent István Társulat disztermében tartotta meg közgyűlését a Magyarországi Katolikus Tanító-Egyesületek Országos Szövetsége. A közgyűlés vendégeinek sorában ott voltak: Breyer István h. államtitkár és Lepold Antal prelátus-kanonok, Jeszenszky Kálmán prelátus, Krywald Ottó prépost, érseki főbiztos, Padányi Andor tanfelügyelő és mások. A közgyűlést Öveges Kálmán elnök nyitotta meg, Kocsán Károly terjesztette elő a főtitkári jelentést.

Ugyancsak a Szent István Társulat épületében tartotta meg közgyűlését Hanauer Á. István váci püspök elnökletével a Katolikus Tanügyi Tanács. Felolvassa az Egyesült-Államok püspökeinek Mexikóhoz intézett közös pásztorlevelét, amelyben tételesen sorolják fel a katolikus kultúra elpusztított értékeit. Mester János főiskolai tanár „Mit ki-

AZ ORSZÁGOS KATOLIKUS NAGYGYŰLÉS TARTAMA ALATT

PAPI RUHÁZATI OSZTÁLYUNKBAN

(róm. kat., református és evangélikus)

nagy előnyöket nyújtunk:

Reverenda, kitünő anyagból	P 120
Cimáda, gyémántfekete Eolin	P 144
Téli kabát, hymalája szövet	P 120
Városi bunda, szőrmegallérral	P 160
Városi bunda, szőrmebélés és szőrmegallér	P 200
Papi öltöny, angol twill	P 130
Havelok, téli minőség	P 90
Inuernessz felöltő (téli)	P 110
Külön nadrág (téli)	P 32
Nőrgallér, vízmentes loden	P 80

Fizelési kedvezmény !!!

KOCH TESTVÉREK 26

Budapest, Károly-körút

Ekülönílt papi ruházati osztálya.

ván a mai lélektan az értelem és akarat nevelése terén?" című előadása után Szögyény Ferenc ügy. alelnök zárószóval ért véget a közgyűlés.

Czettler Jenő a katolikus gazdasági rendről

Ma délután négy órakor kezdődött a nagygyűlés második nyilvános disztyulése a Vigadóban, fényes közönség előtt. Az első szónok a Szent Imre-kollégium igazgatója, Marcell Mihály dr. volt, aki a katolikus nevelés fontosságát fejtegette nagy tetszés mellett.

Utána Czettler Jenő lépett a pódiumra és érdekes történelmi fejtegetésekben világította meg a kereszténység, illetőleg a katolicizmus szerepét a közgazdasági élet fejlődésében. Kimutatta, hogy a római gazdasági kultúra a maga rabszolgatartásával és kapitalizmusával sokkal kisebb területen, kevesebb népek hozott gazdasági kultúrát és gazdasági jólétet, mint a sokat gyalázott

és a modern mai gazdaságtörténészek által sokat támadott keresztény gazdasági rend. Mikor a római gazdasági élet a legnagyobb aranyhegyeket gyűjtötte össze, Germánia északi részén még nomád népek laktak. A kereszténység a sokszor lesajnált középkori kereszténység volt, amelyik ezeknek a nomád népeknek az ekét adta a kezébe, mely a népvándorlás hatalmas áradatát földműveléshez szoktatta. Előadásának második részében kimutatta, hogy a keresztény gazdasági rend volt tulajdonképpen a magyar nemzet megmentője, a katolicizmus mentett meg minket, hogy elenyesszünk, mint a hunok vagy avarok. És azok a püspöki javadalmak és monostori latifundiumok, melyeket a mai gazdaságtörténészek sokszor szeretnek úgy feltüntetni, mint a tiszta magyar fajtól idegen papok által elhódított javakat, ezek tulajdonképpen a gazdasági kultúrának áldásos iskolái voltak, rom és pusztulás közepén, sivatár pusztaságban, mocsarak és nádasok lecsapolása után jöttek létre ezek a papi latifundiumok.

A család és a házasság zülése

Tapssal fogadta a disztyulés közönsége Huszár Károlyt, aki beszédében a család válságát tárgyalta. A permanens világforradalom egyik jellegzetes tünete a család intézményének krízise — mondotta a szónok. — A hitetlenek azt állítják, hogy a házasság túlélt intézmény és a család akadály a társadalmi fejlődésnek. Vannak, akik teljesen meg akarják szüntetni a családot. Ennek az irányzatnak eredménye a sok elhagyott családi fészkek, a sok vadházasság, az erkölcsi érzékében megbénult társadalom és a fertőzött vérű ifjúság. A modern házasság eszmei tartalmának üressége okozza a sok családi drámát és az öngyilkossági epidémiát. A családi közösségnek ma divatos lángha felfogása tulajdonképpen határidőre kötött látszatházasság, amelyben nem holtodiglan-holtomiglan, hanem utomiglan-untodiglan esküsznek. A modern állam nagyban hozzájárult az erkölcsi közromlás előidézéséhez főképpen azzal, hogy tétlenül tűrte a nyilvános erkölcstelenség garázdálkodását. Régen a nagyszonyokhoz igazodott minden magyar nő, ma a görlicéket és a revü-macsákat utánozta. (Taps.)

A keresztény család nem él meg csupán a testi szerelemből, hanem magasabbra tekint. Alapja Isten előtt vállalt felelősség. Valóságos haláltánc a modern társasági élete, mely céda divatjával teljesen a nem ingerlés szolgálatában áll.

A katolikus nép bizonyos nemzetirtó bünökkel szemben nagyobb ellenállást tanúsít, mint mások. Az ország népesedési statisztikája az egyke tekintetében a katolikus hitélet fölényességének diszkolevele. Minden istenadománya között a jó édesanya a legnagyobb. Nem új moral, nem a házasság reformja kell a világnak, hanem jobb embereket kell nevelni. (Hosszantartó lelkes taps és éljenzés.) Az egyéniség önkultusza helyett a család kultuszát kell üzni és így helyreállítani a házasság méltóságát és a tisztaság idealizmusát. (Taps.)

A papi cölibátus megbecsülése, a zárdai szüzesség magas értékelése minden társadalomban az erkölcsi megújulás eszköze és biztos jele. A katolikus nép fiaiból és leányaiból adjátok a legjobbakat az Isten és a felebarát szolgálatára! A családok minősége határozza meg egy nemzetnek igazi értékét. Minden nemzeti felemelkedés csakis a családton keresztül mehet végbe.

Az ország gazdasági szanalása után szanalni kell a magyar családok erkölcsét és, helyre kell állítani a devalválódott erkölcsi értékek aranyváltóját. Népmisztiókat és lelki gyakorlatokat kérünk a családok megmentése érdekében. (Taps.)

A magyar családok pusztulásának egyik főoka: Trianon. Hiszen ma már akárhány szülőföldjéről elsodort és szétéptett magyar családnak négy vizumra is van szüksége, hogy halottak estéjén kigyujthassa az örök világosság szimbólumát az ősi szent temetőben.

A királyi család

— Ha már a magyar családok megpróbáltatásáról szólunk, lehetetlen meg nem emlékeznünk arról a népes és fölséges családról, amely tőlünk messze számkivetésben éli át a legnagyobb családi tragédiát. (A nagygyűlés közönsége egy szálíg felállott és néma csendben hallgatta a szónok további szavait.) Ők lettek a nagy összeomlás legártatlanabb áldozatai. A király, amíg élt, csak jót cseleke-

Bangha Béla az ismeretlen katolikus kultúráról

Utolsónak Bangha Béla jézustársasági atya lépett az előadói asztalhoz, aki *Katolikus kultúra* címmel tartotta meg előadását. A katolicizmus nem a kultúra kedvéért állítja fel erkölcstanát, de igenis a kultúra látja legtöbb hasznát a katolikus morálnak. Csodálatos erő az a tisztesség, tekintélytiszteltet, a hagyományokhoz való ragaszkodás, a lovagiaság érzete, a családiaság, a hűség, az önfeláldozás, az önzetlenség s az erkölcsi tisztaság, amelyet a katolikus morál honosított meg a népekben s

deit és úgy halt meg, mint egy szent. (Taps.) A királynéanya, mint a mártír, szenved kimondhatatlanul és csak vallásos lelkiületének köszönheti, hogy nem rendült meg még az emberekben való hite. És egy bokr királyi árva élén egy serdülő ifju, mint szent Imre kései, de méltó utódja, (Hosszantartó lelkes taps és Éljen Ottó! felkiáltások.) honvagyótól gyötörve várja azt a napot, mikor hazája felszabadul az ellenség nyomása alól és Szent István népe hazahívja őt atyai örököbe. (Taps.) Mindnyájan azért imádkozunk, hogy muljék el tőlük a keserű pohár és hogy minél előbb reájuk ragyoghasson a Szent Korona misztikus ereje és fényessége. (Taps.) Ki tudná megmondani, hogy mi van az ő életükről és a magyar nemzet és az emberiség jövőjéről az élet könyvében megírva? Mi gyalog emberek nem tudhatjuk, hogy mi lesz a következő fejezet.

Miért került lomlába a katolikus autonómia kérdése

A disztyulés következő szónoka Mikes János gróf, szombathelyi megyéspüspök volt, aki a *világiak bekapcsolódása az egyházi életbe* címmel tartotta meg előadását. Abból a megfigyelésből indult ki, hogy sok országban a katolikus hívek nem veszik ki részüket az egyházi életből, ennek folytán bizonyos ir támad az egyház és annak szolgálai, meg a hívek tömege között. Ennek okát abban látja, hogy a régi egyház és az új demokrácia a gyakorlatban még nem találtak egymásra.

— Ha a mai — találmányaira, fejlődéseire, népjogaira büszke nemzedék demokráciát akar tanulni, boruljon le Krisztus előtt. Az egyháznak a lelkiügyeken kívül más ügyei is vannak. Ilyenek: a népnevelés, a katolikus iskolák, a szegények és elhagyottak gondozása, szóval az egész keresztény charitas, valamint az istentisztelet céljaira szükséges anyagi feltételek előteremtése, templomok, zárdák létesítése és fentartása. Mindezen munkát a hívek saját érdekükben végzik. A hívek érdeke és kötelessége tehát egyházuk ügyeit felkarolni, egyházunk életébe bekapcsolódni. Ezt 1848 óta érzik a magyar katolikusok és e bekapcsolódás akaratából származott a katolikus autonómia-mozgalom. Hogy ez megfenekelett, annak az oka, hogy vezetői részben nem voltak tisztában az egyház szervezetével, és meg volt a vesztély, hogy forradalmi alapon akarják demokratizálni az egyház ügyeit. Elhunyt hercegprimásunk érdeme, hogy ezt a helytelenül indult mozgalmat helyes mederbe terelte azáltal, hogy az országos és egyházmegyei autonómiát, mely nem időszzerű és a lejárt parlamentarizmus és a demagógia vesztélyét rejti magában, egyelőre háttérbe állította és az egyházi szellemben való bekapcsolódást meg nem tanulják az autonóm hitközségi szervezetekbe. Ezek a szervezetek vannak hivatva arra, hogy az őr a templom és a fórum között áthidalják, hogy a hívekkel és hívek nevében a demokratikus alapon töltik nyert megbízás révén az egyház lelki működésének földi bázisait megadják. Ettől a bekapcsolódástól várja a nélkülözhetetlen anyagi és szükséges erkölcsi eredményeket. A világi hívek kötelessége a krisztusi tanítás földi alapjait biztosítani és hitépületét megvédeni. Ha ezt tesszük, hazafiúi kötelességünket teljesítettük, mert megvédeve hazánkat egy újabb vörös katasztrófától, nemzetünk nyugodt fejlődését és Magyarország boldogabb jövőjét biztosítottuk.

amelynek a szociális együttélés, az állam látja legtöbb hasznát. Ha mindazt elvonnók a mai társadalom, vagy a mi magyar népünk lelkéből, amit a katolicizmus morálja gyökereztetett meg benne, vajmi inséges és silány maradna a néplélek s a társadalmi élet. Legtöbben ezt észre sem veszik; benne élnek a katolicizmus áldásaiban, melyeket átvettek és öntudatlanul gyakorolnak, de legritkább esetben adnak számot maguknak arról, mit köszönnek a katolicizmus etikai népnevelő munkájának. S a katolicizmus

ezt az etikai kultúrát nemcsak mint filozófiát és elméletet hirdeti, ami magában nem volna nagyon hatásos, hanem csodálatos szervezetével és egyházi életének eleven erejével rá is neveli, szinte rá is kényszeríti a hívek millióit a krisztusi erkölcs követésére. Az egyikét, vagy a házassági elválást és újra-házasodást például más etikai irányok is elítélik, mégis egyedül a katolicizmus tud a valóságban is megküzdeni vele, mert a gyónási feloldozást, az áldozásban való részvételt, a kegyelmi élet teljének tudatát tagadják meg attól, aki e téren vagy bármily más téren nem veszi komolyan a krisztusi tilalmakat. Az egyházat sokan gyűlölik és szidják ezért, minden forradalmár, minden „alanyi” vallás híve gáncsolja érte, pedig éppen az az egyház legszebb érdeme, hogy nem ismer tréfát ott, ahol a vad ösztönök vagy az emberi könnyelműség legyőzését, krisztusi igába törését kell követelnie. Aki az embereket meg akarja jobbitani, annak nem szabad félnie a népszerűtlenségtől, sőt bizonyos fokig a türelmetlenségtől sem. Mert minden erkölcs népszerűtlen és minden igazság türelmetlen.

— Ha a katolicizmus kultúráját mégis sokan nem ismerik, ha ezt a legelsőrendű kulturfenntartó és kultúrörző tényezőt egyesek képesek voltak egyenesen kulturrelességként kezelni, ebben nemcsak a forradalmi munkája mutatkozott meg, hanem a katolikusok öntudatoságának hiánya is. Katolikusaink tulnyomó része nem is ismeri egyházának sem páratlan kulturális teljesítményeit, sem bennfoglalt, természetes kultúrerejét. Mai közoktatásunk, sajtónk, irodalmunk mellett nem is mindig nyílik alkalma legtöbb katolikusnak, hogy e kérdésekkel közelebbről foglalkozzék. A patrisztikai kor nagy gondolkozóinak alkotásai, vagy a középkori keresztény bölcsélet szellemi örökségének munkája számunkra valóságos Tutan-kamen-kincsek: eltemetve, elfeledve, ismeretlenül fekszenek teológiai könyvtárak porában. A keresztény skolasztikai bölcséletnek még csak egyetemi tanúsáka sincs egész Magyarországon, sem például a katolikus művelődéstörténetnek. Az ébredő katolicizmusnak ezeken a hiányokon is fokozatosan

segítenie kell: a legfőbb, legnagyobb s leg-hatásosabb magyar kultúrtenyezőt ismét vissza kell állítani a közérdeklődés, a megbecsülés és tisztelet homlokterébe.

P. Bangha beszédével ért véget a délutáni disztyulés.

Az esti program

A vigadói nyilvános disztyulés befejezte után hétfőn is több katolikus egyesület tartotta meg ünnepélyes keretek között alkalmi gyűlést. Így a Katolikus Szanatórium Egyesület a Katolikus Kör fehértérmeiben hét órakor tartott disztyulést, amelyen megjelent Orsenigo Cesare pápai nuncius is. A megnyitó beszédet Zichy Gyula gróf kálcsai érsek mondta.

Ezután Domokos Géza dr. orvos ismer-tette az egyesület céljait. Az egyesület kétszázégyes szanatóriumot akar építeni.

Haller István beszélt ezután és kifejtette, hogy az Evangélium szellemének is megfelelő a szanatórium létesítése. Az orvosi pályán az utóbbi években sikerült némiképpen tért hódítani a keresztény ifjúságnak, de nem tudtuk az intézményeket visszahódítani. Ezért meg kell teremteni ezeket az intézményeket. A disztyulést Csizsárik János címzetes püspök, az egyesület elnöke, zárta be, köszönetet mondva mindazoknak, akik az egyesületet céljai elérésében már eddig is támogatták.

A Ciszterci Diákszövetség hétfőn este tartotta meg a Szent István-Társulat nagytermében ezévi közgyűlést. A Ciszterci Diákszövetség közgyűlést Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter, a szövetség elnöke, nyitotta meg. Megemlékezett arról, hogy a Ciszterci Diákszövetség közgyűlése több mint tisztán egyesületi közgyűlés, mert a ciszterci diákok között uralkodó szellem miatt a közgyűlés is baráti összejövetellel válik. Ebben a baráti szellemben köszönti szeretettel a megjelenteket. A megnyitó beszéd után Bitter Illés címzetes főigazgató terjesztette elő igazgatói jelentését.

A Katolikus Legényegyesület Rottenbiller-utcai egyesületi székházában hétfőn este 8 órakor ünnepélyes heti gyűlést tartott.

Mezőtúron egy tanyai tanító gyilkos merényletet követett el egy ügyvéd ellen, aztán agyonlőtte magát

Mezőtúr, október 16

Balogh Gábor, okleveles polgári iskolai tanár, egy mezőtúri állami tanyai iskola volt tanítója, szombaton délben felkereste irodájában Szönyi Gyula dr. mezőtúri ügyvédet. A volt tanító hosszasan tárgyalt az ügyvéddel, aki a tárgyalás után az iroda ajtajáig kísérté ki vendégét s udvariasan ajtót nyitott neki. Ebben a pillanatban Balogh télikabátja belső zsebéből előrántott egy katonai Frommer pisztolyt, azt szorosan az ügyvéd melléhez szorította s elcsattantotta. A fegyver, amely csütörtököt mondott, megakadt az ügyvéd orálancában és leesett a küszöbre.

Szönyi Gyula dr., aki még ekkor is az ajtó kilincsét fogta, vissza akart lépni irodájába, a padlón lévő sikos linóleumszőnyegen megcsuszott és hanyattvágódott a földön. A merénylő az ügyvéd zuhanását látva, nyilván abban a hitben, hogy ellenfelét lelőtte, felkapta a küszöbön lévő pisztolyt és elrohant. Balogh Gábort szombaton éjszaka holtan, átlőtt fejvel találták meg egy mezőtúri szálloda szobájában.

Az öngyilkos tanítóról a következőket mondotta el nekünk egyik tanítótársa:

— Balogh Gábor messzi földről került Mezőtúrra, ahol a *Karaszemlyéki* tanyai állami iskolának volt a tanítója. A háboruban hadnagy lett, súlyosan megsebesült, veszélyes operációkon esett át s azóta vézna, kis, roncsember volt. A tanyán nem volt társasága, magánosan élt, mindig tanult s mint tanyai tanító szerette meg a polgári iskolai tanári oklevelet. Ez év július elsején lemondott tanítói állásáról, de itteni dolgai miatt nem tudott máshol elhelyezkedni. Az utóbbi időben nem is volt Mezőtúron, ahová csak szombaton érkezett vissza.

Szönyi Gyula dr., aki a város egyik legtekintélyesebb vezetőembere, nem is mint ügyvéd került ebbe az ügybe. Balogh Gábor fejlettebb leányövédekének szülei azzal vádolták a tanítót, hogy leánykájának meg nem engedett módon udvarol. A szülők Szönyihöz, mint a *Faluszövetség* ügyészéhez és az iskolaszék tagjához, fordultak panaszukkal. Szönyi magához hívatta a tanítót, aki

beismerte előtte, hogy a szülők vádjai igazak, kijelentette, hogy elmegy Mezőtúrról s könyörgésére éppen Szönyi volt az, aki segítségére volt Balognak abban, hogy nagyobb botrány nélkül hagyhatta el a várost.

Szönyi Gyula dr. a következőket mondta nekünk a merényletről és annak előzményeiről.

— Balogh Gábor szombaton déltájában keresett fel s arra kért, hogy szerezzek neki erkölcsi bizonyítványt. Megmagyaráztam neki, hogy ez lehetetlenség, mire tanácsokat kért tőlem jövőjére vonatkozóan. A lehető legbarátságosabban beszélgettünk, majd kiki-sértem az ajtóig, szívélyesen elköszöntünk egymástól s amikor kinyitottam előtte az ajtót, hirtelen pisztolyt rántott, erősen a mellemhez szorította a pisztoly csövét és elcsattentette a fegyvert.

— A pisztoly csodálatos módon nem sült el s így csak ennek a véletlennek köszönhettem megmenekülésemet. Balogh a merénylet után a közelben lévő szállodába ment s ott később agyonlőtte magát. Levelét nem hagyott hátra, öngyilkossága előtt senkivel sem beszélt s így soha sem fogom megtudni, hogy az elkeseredett ember miért akart engem is megölni.

Balogh Gábor holttestét fölboncolták, eltemették s ezzel végképp le is zárult a dráma, amelyről még igen sokáig fognak Mezőtúron beszélni.

Részletfizetésre is kirakati készpénzárban!

Szörmebundák! Téli és átmeneti kabátok! Estélyi és délutáni ruhák!

Cégem korrektsége és előzékenysége annyira közismert, hogy nem is tartanám szükségesnek külön hangsúlyozni, ha a mai viszonyok között a kereskedő korrektsége és előzékenysége oly elsőrangú fontosságú nem volna.

Navas Erzsébet Budapest, IV., Kecskeméti-utca 7.